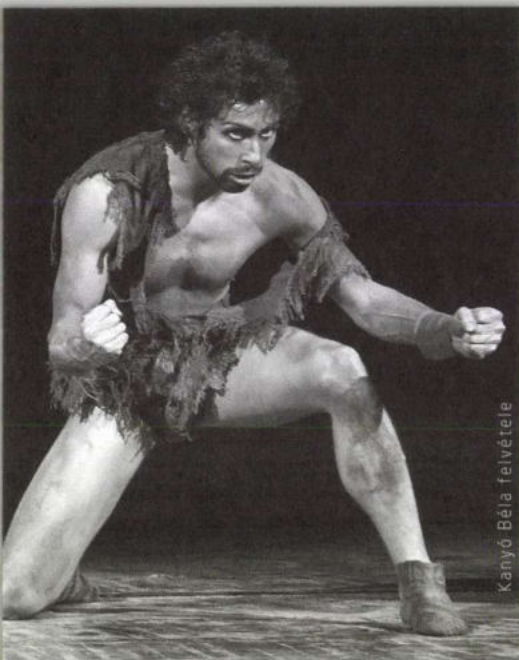

Kányó Béla felvétele

Kutszegi Csaba

Mindent tudott a színpadon

IFJ. NAGY ZOLTÁN (1966–2008)

Életében nem mondtam el neki, hogy a magyar tánc-történet kiemelkedő alakja, mert jogosan tartottam attól, hogy közbevág, és kimeríthetetlen humortarsolyából előkap egy letaglózó poént – csak hogy megakadályozza a szembedicsérést. Legjobban a közönség spontán elismerését szerette, azokat a pillanatokat, amelyekben a publikum őszintén derül, vagy drámai csendben, megbabonázva figyel. A patetikus nagyotmondásokat rendszerint cinkos összemosisolygással „földre” térítette. Nem volt álszerű: tudta, hogy megérdemli a legrangosabb hivatalos elismeréseket is, de kollégáinak azokért a percekért volt igazán hálás, amelyekben – a szinte gyerekesen önfeledt játék és tréfálkozás közben – elfeledhette, ki ő, és hogy a tehetsége mire kötelezi. A Magyar Táncművészeti Főiskola rektoraként is szíve mélyén gyermek maradt, de ez csak erősítette köteleesség- és hivatástudatát.

Ifj. Nagy Zoltán bő két évtizedig a magyar operaházi balettművészet meghatározó alakja volt. Olyan időszakban küzdötte fel magát a csúcsra, amikor alapkövetelmény volt, hogy a legjobbaknak mindent tudniuk kell. A balett-táncos ifj. Nagy titka éppen ez volt: mindent tudott a színpadon. Nem megoldotta, „letudta” a feladatait, hanem gondos elemzés alapján felépítette a szerepeit: az egyéni megoldások lehetőségeit kereste bennük, melyek révén a szerepfelfogás csak rá jellemző többletet tudta megmutatni – miközben a „világranglistán” is élménybe tartozó tánctechnikai tudását bravúrosan csillogtatta. Hozzáállása, testi és lelki alkata alkalmassá tette az egymástól alapvetően különböző karakterű színpadi alakok megformálására. Fiatalon „lírikusként” robbant be: rá osztották az összes „hamvas szerelmes” hőst. Eltáncolta Seregi László *Sylvia*jában Amintast, a *Rómeó és Júlia*ban Rómeót, valamint a klasszikus balettirodalom valamennyi romantikus hercegét. De nem lehetett beskatulyázni. Fodor Antal *A próba* című balettjének Júdásaként megmutatta, hogy kiválóan alakít intrikust is, Pártay Lilla *Anna Karenin*ájában Vronszkijként pedig összetett, drámai jellemformálásával hívta fel magára a figyelmet.

Ha emlékezetes szerepeit rangsorolnom kellene, Seregi *Spartacus*ának címszerepét említeném elsőként. Ifj. Nagy pályafutására jellemző, hogy a *Spartacus*-ban előbb évekig a lírai-tőprengő Crassust táncolta,

majd – a közönség mellett a szakmát is meglepve – vad, barbár, őserőtől szikrázó alakításban minden idők egyik legjobb Spartacusaként mutatkozott meg. Hasonló „karriert” futott be a *Sylvia*ban is: nagyszerű Amintas volt, de karakteres Orionjával képes volt felülmúlni korábbi önmagát. Ebben a szerepében (és később például a *Don Quijote* Basiljaként) a humor táncos megjelenítésének magasiskoláját is bemutatta. A szintén Seregi koreografálta *A makrancos Kata* Petrucciójaként pedig tudásának teljes színskáláját kibontakoztatta: egyazon előadásban volt bohém, drámai, ironikus és lírai hős. Felejtethetetlen teljesítményt nyújtott a XX. század talán két legnagyobb neoklasszikus koreográfusmesterének darabjában is: címszereplő volt John Cranko *Anyegin*jében, és Rudolfot táncolt Kenneth MacMillan *Mayerling*jében.

Az az időszak, amelyben ifj. Nagy táncművészpályája kiteljesedett, nyugodtan nevezhető a budapesti Operaház (és a magyar kultúra) „vérzivataros évtizedeinek”. Ifj. Nagy operaházi tagsága alatt hat balettigazgató „fogyott el” (és legalább nyolc igazgatói koncepció vérzett el), egy dologban azonban mindegyik vezetőség biztos lehetett: Zolira repertoárt lehet építeni. Nagymértékben neki is köszönhető, hogy a magyar közönség adekvát tolmácsolásban ismerhette meg Bójart, Balanchine, Kylián, van Manen, Mendez, Naisy és Zanella koreográfiáit. Ennek jelentősége felbecsülhetetlen, hiszen a magyar balettművészetnek az elmúlt évtizedekben nemcsak irányítási-szervezeti gondokkal kellett (és kell most is) szembenéznie, hanem tartania kellett a lépést az erősödő, konkurenciát jelentő kortárs tánc különböző irányzataival is. Ifj. Nagy értette az idők szavát: stílusbefogadó táncművészként életművével példát mutatott, főiskolai rektorként pedig csak annyi ideje lehetett, hogy hozzáfogjon egy korszerű szemlélettel és struktúrával működő oktatási intézmény felépítéséhez.

Felfoghatatlan a közeli pályatársak, barátok elvesztése. Különösen akkor, ha a halál fiatal embert ragad el, ígéretes életutat tör derékba. **Eörsi István** egyik utolsó, *Betegségemről* című írásának megjelenése óta különös ellenszenvet érezek „Leukémia kisasszony” iránt. Zoli miatt most megbocsátásra képtelen haragos indulat dühög bennem.